

DENGÊ

KOMKAR

KURDİSTAN MERKEZİ
Hommelseweg 115 A
Postcode 6821 LD Arnhem
Tel. 085 - 438031
Nasrîya, Kürdistan

Sah : 9
Wext : 9.10.1987
Hejmar : 101
Biha : 1 DM

KOVARA FEDERASYONA KOMELÊN KARKERÊN KURDISTAN LI ELMANYA FEDERAL

12 EYLÜL REJİMİ 7. YILINDA PROTESTO EDİLDİ

12 Eylül faşist darbe, 7. yılında Avrupa'nın değişik ülkelerinde yapılan eylemlerle protesto edildi.

Türkiye ve Kürdistanlı demokratik örgütler, düzenledikleri eylemlerde Türkiye ve T. Kürdistanı'nda Evren-Özal rejiminin uygulamalarını dile getirdiler; ilerici, demokratik güçleri Kürt ve Türk halklarıyla, onların ilerici güçleriyle dayanışmaya çağıldılar.

F. ALMANYA

Birlik Yolu, Dıbağ, Gerçek ADK, KKDK, KOMKAR ve Kurdkom, Türkçe, Kürtçe ve Almanca olarak çıkardıkları bir bülten ve çağrıda, Türkiye ve T. Kürdistanı'nda 7 yıllık süre içindeki gelişmeleri özetlediler. Bültende, politik tutukluların başlattıkları açlık grevlerine değiniliyor, kitleler bu açlık grevleri ile dayanışmaya çağırılıyor. Kürt halkı üzerindeki azgın devlet terörünü teşhir eden demokratik örgütler, gençliğin haklı mücadelesi ve grevlerle dayanışma içinde olduklarını belirtiyorlar.

Demokratik örgütler Evren-Özal rejimini birkez daha protesto etmek için, kitleleri Hamburg, Düsseldorf ve Nürnberg kentlerindeki Türk konsoloslukları önünde düzenlenen eylemlere katılmaya çağıldılar.

Düsseldorf, Hamburg ve Nürnberg kentlerinde yapılan protesto eylemlerine yüzlerce emekçi katıldı, örgütlerce ortak hazırlanmış olan metinler okundu. Faşist diktatörlüğü teşhir eden sloganlar atıldı. Türkiye ve T. Kürdistanı demokrasi güçleriyle dayanışma dile getirildi.

Eylemler başta Yeşiller ve Alman Komünist Partisi olmak üzere, ilerici, barışsever güçler tarafından desteklendi. Hamburg'daki eylemde, Türkiye gezisinden yeni dönen GAL milletvekili Christina Kukielka bir konuşma yaptı. Gördüklerini dile getirdi

ve dayanışma içinde olduklarını açıkladı.

Bremen

11 Eylül 1987 günü Bremen'deki Şili, Türkiye ve Kürdistanlı örgütler, (Kür-

distanlı İşçiler Derneği -KOMKAR-, Bremen Kürdistanlı Gençler İnsiyatifi, Bremen KKDK Komitesi, Bremen ve Çevresi Türk İşçileri Derneği) Şili ve Türkiye'deki faşist diktatörlükleri protesto etmek için bir yürüyüş düzenlediler. 300'den fazla bir kitlenin katıldığı eylemde bir Alman papaz da konuşma yaptı. Yerel basın eyleme geniş yer verdi.

Batı Berlin

Türkiye ve T. Kürdistanı'ndan 6 örgütün oluşturduğu "Demokratik Birlik Komitesi" şehir merkezinde enformasyon masaları açtılar. Binlerce bülten ve çağrı dağıtıldılar. 11 Eylül günü ise, meşaleli bir yürüyüş düzenlediler. 12 Eylül günü ise, Kürdistan İşçi Derneği'nde bir panel düzenlendi. 200 dolayında kitlenin katıldığı panel büyük bir ilgi topladı.

Yukarıda belirtilen eylemlerin dışında, ATİF, Av. Dev-Genç, Dev-İşçi,

DİDF, İ.Gerçeği, TKP/ML Hareketi ve TSK-DK'nın düzenlediği ve TDKP-Leninist Kanat, Kurtuluş, TKİH'inin de desteklediği bir yürüyüş 12 Eylül günü Köln'de yapıldı. Ayrıca F. Alman-

ya'nın değişik kentlerinde paneller düzenlendi.

NORVEÇ

Aralarında Kürdistan Demokratik İşçi Derneği'nin de bulunduğu 4 örgüt, 12 Eylül günü ortaklaşa bir eylem düzenlediler. Örgütler, çıkardıkları bildiri ve afişleri 50'nin üzerindeki sendika, parti ve gençlik örgütlerine, demokratik örgütlere gönderdiler. 12 Eylül günü ise, Oslo'da bir protesto mitingi düzenlendi. Miting de, Sosyalist Sol Partisi eski genel başkanı bir konuşma yaptı.

İSVEÇ

Sol Birlik, İsveç Kürdistan Dernekleri Federasyonu, Av. Dev-Genç, Kürt Halkıyla Dayanışma Komitesi, İşçi Gerçeği ve Dayanışma Komitesi'nin ortaklaşa düzenlediği ve ATİK ile Sosyalist Gazete taraftarlarının desteke-

(Devamı sayfa 15 de)

İZİNDEN DÖNENLER ANLATIYOR

“TÜRKİYE ve KÜRDİSTAN’da KİMSE YARININA GÜVENLE BAKAMIYOR *Zılal

“ALADAĞIN ETEĞİ
OY NAZÊ NAZ EYLEME
BEYLER KURMUŞ OTAĞI
ÖLÜREM KIZLAR GÖZ EYLEMEN
FELEK ONLARDAN YANA

.....” diye yazmış şair. Büyük insan Ruhi Su’da nefesinden geçirmiş bu dizeleri. Bize de yüreğimizin ve bilincimizin kulaklarıyla dinlemek nasip olmuş. Hayatımızın görevini bu dizelerde söyleyenlerde hergün yenileyerek, her gün belleğimizde bileyerek yaşamak bize nasip olmuş: Nazê’ nin naz etmeyip beylerin otağını, feleğin hep onlardan yana olduğunu düşünmesi gerektiğini inat ederek yaşamak hem de...

Öyle ya. Nasıllı beyler kurdukları otağa aralıksız insan ömrü tüketmede inat ederler, bizim de var olan nazımız ve sazımızla yaşamı kurtarma inadımızı sürdürmemiz gerekir.

Beylerin güncel adı: Evren-Özal hödükleri, kurdukları otağın yeri: Türkiye, onlardan yana olan Felek(ler): ABD, NATO, ..., kara-kuru cehalet, enflasyon, batan-kurtarılan şirket ve bankalar, çarpık-karambol düzen, fuhuş, “yüce dinimiz” ve son zamanlarda PKK’ nın üretmekte sıkıntı çekmediği malzemeler...

Son Türkiye ve Kürdistan tatilimden sıcaklığına yazacaklarıma böyle başlamak istedim. Çünkü gerçekten akla gelen ve gelmeyen tüm çelişkileri “**beylerin otağında**” her an yaşadıkça yukardaki dizeler hep çinliyordu kulağımda.

Sınırdan içeri girerken “**Mehter marşları**” “**Kahramanlık türkülleri**” dolu bir kaset döndürülüyor. Böylece memleketlerine “**nihayet**” kavuşan döviz doğuran “**aziz vatandaşlar**” Türklük ruhu ile karşılaşmış oluyorlardı. O anda aklıma Cem Karaca gelmişti!

Gözlerimi en iyi bir şekilde açık memleketin güzelliklerini gözetledim. Tabii güzellikleri (henüz haşat edilmemiş olanları) o kadar sonsuz ki, bir kez daha iyi anladım, “**dış güçlerin**” neden “**vatanımıza**” göz koyduklarını. Yanlış anlaşılmasın; vatanımıza gelen ve gelme ihtimali olan dış güçleri ve amaçlarını iyi bilmemiz lazım. Mercedes, Tysen, IBM, Krups, Ford,.... Artık Türkiye’de Amerikan dolarıyla ev kiralari ödeniyor, ticaret sektöründe F.Alman markı dolaşıyorsa, biz bunu, “memleketimize kötü gözle bakmayan” dış güçlere borçluyuz! Sağolsunlar, Arap dostlarımız da insan

larımızın son yıllarda zayıflamaya başlayan inançlarının tekrar canlanabilmesi için hayli çaba harcıyorlar. Bu vesile ile yüzyıllardır camisiz yaşayan birçok Alevi köylüsü, camilere kavuşturulmuşlar. Gençlerimiz daha fazla günaha girmekten kurtulmuşlar vs. Sırası gelmişken otuz beş yaşlarında yoksul bir alevi Kürt köylüsünün yaşamının zorluğu ile inancı arasında kurduğu bağlantıyı içeren şu sözleri aktarmak isterim: “**Bizim yoksul kalışımız dini inancımızın zayıflığından mı kaynaklanıyor?**” acaba diye bir soru yöneltmişti, bir sohbet esnasında. Kimbilir, belki Allah’ da beylerden yanadır, sadece Felek değil!

Hepimizin bildiği gibi bir ülkenin ekonomik yapısındaki çarpıklıklar o ülke toplumunun politik, sosyal, kültürel, eğitim ve hatta dini inançlarını bile temelden belirleyici bir rol oynarlar. Hele Türkiye gibi bir ülkede bu karmaşıklıklar öyle bir safhaya gelir ki tüm kavramlar birbirine karışır. Örneğin renkli basın kılık, son Kurban Bayramının ikinci günü kıyamet kopacağı, yeni doğmuş sakallı bir bebeğin ağzından büyük bir haber olarak verince; birçok insan korkuya kapılır, Özal ise böyle ortamları çok iyi kullanır. O ancak böyle fırsatlarda fazla gürültü koparılmadan, yani ülke ekonomisini daha “**istikrarlı**” günlere götürmenin planlarını yapar. İşte bu politika sonucu olmalı ki Türkiye ve Kürdistan gezimde şuna şahit oldum: Toplumun değişik kademelerinde yaşayan tüm insanların sürekli konuştukları bir konu var: Para! Köylüsü, işçisi, küçük esnafı, tefecitüccarı, memuru ve milletvekilliği adaylığını garantileyen kişilerin rüyalarına giren konu: para, kâr-zarar, arsa-mal-mülk,....kazık atmak! Bana öyle geldiki T.Özal’ in kurmuş olduğu “**ekmek kavgası pazarında**” insanlar, hayattan ve dünyadan bağlantılarını koparmak zorundalar. Yaşam sadece günlük sürdürülüyor, hiç kimse yarınına güvenle bakamıyor. Bizim yörede adettir, küçük çocuklara büyüünce ne olmak istediklerini sormak. Bu gidişimde ilkokula giden çocuklara bu soruyu sordum. Yanıtlar ilginçti. En az yarıdan fazlası alışılmamış bir cevap veriyordu: “*Ben ne subay, ne doktor, ne öğretmen ne de mühendis olmak istiyorum. Biraz büyüüp ya İsviçre’ye ya da Almanya’ya gidip para kazanacağım!*”

Anlayacağınız Türkiye’ de para her kapıyı açan anahtar olmuş. Bir SHP milletvekili adayının sohbetini dinledim. Kazanma şansı yüzde 99 imiş. DYP’ den bir miktar para teklifi gelmiş. Henüz karar vermemiş, çünkü ANAP’ ın ne kadar teklif edeceğini henüz bilmiyormuş!...

Paradan sonraki ikinci güncel konu ise fuhuşun (ki bu da tamamen ekonomik çöküntünün ürünlerinden bir tanesi) hızla yayılması. “**Erkek**” olmanın yeni özelliklerinden biri, onun dışarda kadın “**dostu**” olup olmadığına bağlanacak kadar ilerlemiş. İstanbul’un birçok semtinde meşhur “**dönme**” erkekler dolaşmıyor.

Kürdistan’ da ise her zaman olduğu gibi başka bir ateş şimdiye kadar sıraladıklarıma ek olarak yanar. Bu defa sadece Ağustos alevi yakmıyordu toprağı ve insanları. Burada ki zulüm bir başkadır hep. Çilekeş Kürt insanı bu defa örneğine az rastlanır bir barbarlık kısılcasına sokulmuş durumda. Evet, PKK sadece zor’ a dayalı son gücü ile bir yandan, böylesi bir maşayı bulabildiğine bayram eden Türk devleti, diğer yandan her iki taraf da “**kurtarmak**” istediklerini öldürerek birbirleriyle yarışıyorlar.. Bir “**Süper Vali**” süper bir şekilde Kürt halkının anasını bellemek için tüm yetkilerle başladı bu kazanan ateşini yenilemeye...

Gün kadar açık bir gerçek var ortada: PKK sosyalist bilimin gereklerini hiç tanımadı. O akli kullanmadı hiçbir zaman. Aklın ürünlerinden yararlanamayınca günlük hesaplar yaptı. Belki bu yüzden yaşamlarını günlük sürdüren insanlarımızın içinden güç edinebildi. Ancak belirleyici güç cehaletin, hayattan bıkmışlığın ve duyusallığın temellerinden geldi. MIT böyle bir açık kutuya girip çıkmada hiç güçlük çekmedi.

İnsanlarımız bütün olumsuzluklara rağmen oynanan oyunları çok iyi tanıyorlar. 1980 Cunta’ sından bu yana acısı olmayan aile yok gibi, tüm ülkede. En azından bu noktadan hareketle, kimin hangi türküyle neden sevdiğini anlayanlar gerçekten sevindirici derecede çoğalıyor. Öyleki .....

BU DEVRAN BÖYLE GİTMEZ
OY NAZÊ NAZ EYLEME,
GİDEN SULAR DURULUR
.....dercesine.

Dostça selamlar, başarılar.

1987 GENÇLİK KAMPI *CANO

1-8 Ağustos tarihleri arasında Kürdistan Gençlik Komitesi, KOMKAR ile birlikte Federal Almanya'da yaşayan Kürt gençlerine yönelik bir kamp düzenledi. Emlichheim'de yapılan Kampa 23 genç katıldı.

Bir hafta boyunca çeşitli sportif, kültürel ve eğitsel çalışmalar gerçekleştirildi. Kamp günlerimiz genellikle şöyle geçiyordu: Sabahları kahvaltıdan önce yarım saat jimnastik yapılıyordu. Kahvaltıdan sonra değişik konuları içeren tartışmalar düzenleniyordu. Öğle yemeğinden sonra sportif çalışmalar geliyordu. Örneğin bisiklet turu, yüzme, masa tenisi turnuvası, voleybol ve futbol maçları v.s. Akşam yemeğinden sonra ise birlikte eğleniliyordu. Ayrıca bir kısım genç folklor çalışmalarını yürütüyordu.

Dinlenmenin ve birlikte eğlenmenin yanısıra biraraya gelip belli konularla ilgili olarak görüşlerimizi birbirimize aktarmaya önem verdik. Böylelikle F. Almanya'da yaşayan Kürdistanlı gençlerin sorunları, Kür-

distanlı gençlik olarak örgütlenmenin gerekliliği, Kürdistan tarihi ve Dersim ayaklanması gibi konuları tartıştık.

Bunların dışında bir de Hollanda'ya gezi düzenledik.

Son gece ise yemekli bir eğlence toplantısı düzenledik. Gecenin programında gençlerin hemen hemen tümü yer aldı. Tiyatro, skeç, türkü, pandomim vardı. Birlikte halay çektik.

Bu seneki gençlik kampının olumlu yanlarından biri de gençlere insiyatif tanınması, kamp programını tüm gençlerin birlikte belirlemeleri idi. Kampa katılanların üçte birinin bayan olması, kampın diğer bir olumlu yanı idi.

Son günde masa tenisi turnuvasında birinci, ikinci ve üçüncülüğü elde edenlere armağanlar verildi.

Kampa katılan tüm gençler kamp süresinin kısa oluşundan yakınıp, gelecek kampın daha uzun olması önerisinde bulundular.

UZ Festivali Yapıldı

Alman Komünist Partisi Merkez Yayın Organı **Unsere Zeit** festivali 11-13. 9. 1987 tarihleri arasında Duisburg kentinde yapıldı.

Festivale, gerek sosyalist ülkelerden, gerekse kapitalist ülkelerden çok sayıda parti ve örgüt katıldılar. Sosyalist ülkeler ve DKP, yüzlerce kişiyi içine alabilecek büyüklükte seyyar salonlar kurarken, diğer örgütler de yayın ve yiyecek standları açtılar.

Üç gün boyunca, yüzbinlerce insan festivali ziyaret etti. Bu süre boyunca

çeşitli kültürel programların yanı sıra, tartışma ve bilgilendirme toplantıları da yapıldı.

Festivale Türkiye ve Kürdistanlı örgütler de katıldılar. KOMKAR hem yayın, hem de yiyecek standı açtı. DKP Genel Başkanı Herbert Mies, KOMKAR'ın standını ziyaret ederek, dayanışmadan dolayı teşekkür etti.

Şili ve Türkiye'deki durum da tartışma ve bilgilendirme toplantılarından birini oluşturuyordu. Türkiye'ye yönelik

Yabanda Öldürülmek...

Kiomas Javadi, 19 Ağustos 1987 günü, akşam saatlerinde Tübingen'deki Pfannkuch adlı markette hırsızlık şüphesi üzerine market çalışanları tarafından yakalanıyor. Polis gelinceye kadar, Javadi kendisini tutan satıcıdan kurtulmak için çabalyor. Bunun üzerine satıcı, kendisini döğmeye başlıyor. Olaya kimse müdahale etmiyor. Polis gelinceye kadar Javadi can veriyor.

K. Javadi, 20 yaşlarında sol düşüncelere smpatisti olan, evli İranlı bir genç. Irak cephesine asker olarak gönderilmek istenince, ailesinin yardımıyla Türkiye'ye geçip oradan da F. Almanya'ya gelmiş. Karlsruhe kampından birkaç ay önce Tübingen kampına gönderilmiş. Uzun bir süreden beri iltica dilekçesini vermesine rağmen, Javadi'nin ilticasından bir haber çıkmamış..

Javadi'nin öldürülmesini protesto etmek amacıyla Tübingen'deki ilerici, demokrat, humanist, sol çevreler, birçok defa yürüyüş ve miting yaptılar, bildiri dağıttılar. Javadi'nin öldürüldüğü marketten alışveriş yapmama kampanyası başlatıldı. Hatta Karlstrasse'ye Javadi'nin isminin verilmesi için şehir idaresine öneri götürdüler.

F. Almanya'nın diğer bazı şehirlerinde de benzer eylemler yapıldı. Yeşil milletvekillerinden biri, konu yu Federal Parlamento'ya götüreceğini söyledi.

Hemen hemen hergün olayı protesto eden mektuplar yerel gazetelere gönderiliyor, onlarda bunlara yer veriyorlar. Javadi'nin olayı birkez daha bize şu gerçeği gösterdi: Yabancılar olarak ırkçılığa, yabancı düşmanlığına karşı daha kararlıca karşı çıkmak ve her ulustan insanların kardeşçe birarada yaşayabileceklerini savunmak ve bu uğurda Alman ilerici güçleriyle omuz omuza mücadele etmek...

R. HEMO/Tübingen

bilgilendirmenin yapıldığı 11 ve 12 Eylül günlerinde Türkiye ve T. Kürdistanı SOL BİRLİK'ten birer temsilci konuşma yaptılar. Temsilciler, konuşmalarında Evren-Özal rejimin halklarımıza uyguladığı insanlık dışı baskıları; ABD, NATO, F. Alman ve diğer emperyalist devletlerin faşist rejime verdikleri desteği dile getirdiler. F. Alman ilerici kamuoyundan Türkiye ve T. Kürdistanı'nda yürütülen demokrasi mücadelesine destek vermesi istendi.

Festival süresince, eşine az rastlanırlık bir dostluk ortamı yaratıldı.

KURT DUMANLI HAVAYI SEVER

MİT'in KOMKAR'ın adını kullanarak çıkardığı "PKK'yi Hain İlan Ediyoruz" adlı bildiriye karşılık, KOMKAR MYK, bir açıklama yayınladı. Açıklamayı bu sayımızda yayınlıyoruz.

MİT'in ve O'nun uzantılarının çıkarttıkları ikinci bildiri de, ilk bildiriye olduğu gibi Türkiyeli ve Kürdistanlı örgütlere, ilerici, yurtsever kişilere postalanmış, bazı bölgelerde ise posta kutularına atılmış. Bu

seferki sahte bildiri ayrıca, MİT'in tesbit edemeyeceği, örneğin bildiri- nin çıkartılmasından 1, 2 ay öncesi evini değiştirenlerin yeni adreslerine postalanması ve bugüne kadar MİT ve kontrolündeki örgütlerin çıkardıkları *komik broşürlerin* gönderilmediği adreslere gönderilmesi F. Alman polisinin de bu işte MİT'e yardımcı olduğunu gösteriyor. Ve bu da, F. Alman gerici güçlerinin olayların tırmanmasını istediklerini göz-

ler önüne seriyor. Çünkü onlar bu olayları bahane ederek yabancı düşmanlığını körüklemek istiyorlar. Bir yandan sömürgeci faşist rejime ekonomik, politik alanlarda yardım ederek, sömürgecilerin halkımızı yok etme çabalarına ortak olurken, bir yandan da PKK'nın saldırılarını bahane ederek O'nun şahsında tüm Kürdistanlı örgüt ve kuruluşları *terörist* olarak lanse edip, Alman kamu-

(Devamı 15. sayfada)

Kamuoyuna:

MİT'İN KOMKAR'A YÖNELİK ALÇAKÇA PROVAKASYONU DEVAM EDİYOR!

9 Temmuz 1987 tarihinde kamuoyuna yaptığımız açıklamada; MİT'in, örgütümüz KOMKAR adına dağıttığı bildiriyle neyi amaçladığını açıklamış ve kamuoyunu bu ve benzeri bildirilere karşı duyarlı olmaya çağırıştık. O zamandan bu yana, "**DOĞAN KARAKOÇ (İsmet) katledildi!**" adlı "Kürdistan devrimci yurtseverleri" imzalı bildiri ve örgütümüz KOMKAR'la ilişkisi olmayan 10. 7.1987 tarihli "**PKK'YI HAIN İLAN EDİYORUZ**" adlı sahte bildiriler, kuşularımızı doğruladı.

Örgütümüz adına dağıtılan, demokratik örgüt ve kuruluşlara gönderilen bugüne kadar bizim yayın, bildiri vb. göndermediğimiz adreslere postalanan "**PKK'YI HAIN İLAN EDİYORUZ**" adlı bildiriye MİT ve O'nun Avrupa'daki uzantıları kaleme almışlardır. Bildiriye kaleme alanlar, daha bildirinin başında "*Demokratik kamuoyuna 'AÇIKLAMA' başlıkları altında bildirilerle duyurduğumuz...*" diyerek, kimliklerini açığa vuruyorlar. Çünkü bir önceki sahte bildiri de aynı başlıkla yayınlanmıştı.

Bildirinin dili ve içeriği bize yabancı olduğu gibi, biz, bugüne kadar sahte bildirinin son bölümünde yer alan "**Tüm DEMOKRATİK KAMUOYU, TÜM TÜRKİYE VE KÜRDİSTANLI İLERİCİ GÜÇLER ve YURTSEVER HALKIMIZ adına...**" (abç.) açıklamalarda bulunmadık, belirlemeler yapmadık. Sadece kendi adımıza düşüncelerimizi belirttik. KOMKAR'ın yayınları ve bildirileri arasında "*Demokratik Savaşlar*", Türk burjuva basınına yönelik "*faşist basın*" gibi belirlemeler yoktur. Ayrıca biz, sadece sömürgeci-faşist rejimin "kolluk kuvvetlerinin" elindeki bir PKK'lının "samimi itiraflarını" gerekçe yaparak yargıya varmaz ve bildirilerimizde "itiraflara" yer vermeziz. Bunu ancak, halkımızın düşmanı sömürgeci rejimin borazanlığını yapan burjuva gazeteleri yapar ve PKK'nın şahsında tüm yurtsever güçleri karalamaya çalışır.

MİT ve uzantılarının amaçları bellidir. Onlar PKK'nın Mart 1987'den beri KOMKAR'a ve diğer demokratik örgütlere yönelik saldırılar, kurşunlama ve kundaklamalar sonucu oluşan provakasyon ortamının devam etmesini, PKK'nın tabanında KOMKAR düşmanlığının körüklenmesini; yeni, yeni saldırılara zemin hazırlanmasını istiyorlar. MİT ve uzantıları, böylelikle KOMKAR'ı terör batağına çekebileceklerini umuyorlar.

Diğer yandan, F. Alman polisi de bu provakasyon ortamının devamından yanadır. O, uzun süre saldırılara seyirci kalıp olayları "*Kürt örgütleri arasında bir çatışma*" olarak lanse etti, tüm Kürt örgütlerini terörist ilan edip halkımızın Alman kamuoyunda kazandığı saygınlığı kırmayı amaçladı. Bu sahte bildirilerin, kısa süre önce ikâmetgahlarını değiştiren kişilerin yeni adreslerine postalanması da F. Alman polisinin MİT'le olan sıkı ilişkisini açıkça gösteriyor.

Biz gelişmelerin bu yönde olacağını önceden belirtmiştik. 10 Nisan 1987 tarihinde yayınladığımız "**KÜRT YURTSEVER HAREKETİ CİDDİ BİR PROVAKASYONLA YÜZYÜZEDİR**" adlı bildirimizde, "*Bu tür saldırıların ve bundan doğabilecek sonuçların en başta sömürgeci-faşist rejimin işine yarıyacağını, Kürt halkının düşmanlarını sevindireceğini söyledik. PKK yönetimine ve yandaşlarına, herkesten çok kendilerine zarar getirecek olan bu saldırılara son vermelerini istedik.*" diyorduk. Ama bu sorumlu tavrımızın bir etkisi olmadı. Onlar yanlış yolda yürümeye devam ettiler. Açıkır ki düşmanın istediği bu ortamın yaratılmasında sorumluluk kendilerine aittir.

12 Eylül askeri faşist darbesinin 7. yılı biterken, yurtsever ve demokratik güçlere düşen görev, toplu sürgün ve sömürge valiliğinin oluşturulmasıyla birlikte daha da artan zulmü, terörü teşhir ve protesto etmek, işçilerin, öğrencilerin, emekçi halklarımızın faşizme karşı mücadelesini ve zindanlardaki politik tutukluların onurlu direnişlerini desteklemektir. Biz, doğru bulduğumuz bu yolda kararlıca ilerliyeceğiz.

Tüm demokratik örgüt, kuruluş ve kişileri bugün bize, yarın başkalarına yönelebilecek ve bizleri asıl görevlerimizden alıkoymayı amaçlayan, kör doğuşüne çekmek isteyen alçakça provakasyonlara karşı duyarlı olmaya, birlikte tavır takınmaya çağırıyoruz.

- KAHROLSUN FAŞİST DİKTATÖRLÜK!
- KAHROLSUN PROVAKASYON !
- YAŞASIN KÜRT HALKININ ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİ!
- NE YILGINLIK NE MACERA, YAŞASIN DEVRİM-Cİ MÜCADELE!

KOMKAR Merkez Yürütme Kurulu
Köln, 14.8.1987

KÜRT SORUNU BM İNSAN HAKLARI KOMİSYONU'NDA TARTIŞILDI

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'na bağlı bir organ olan "Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt-Komisyonu" 43. dönem toplantısı çalışmalarını geçtiğimiz günlerde sonuçlandırdı. Komisyon, BM-üyeleri ülke temsilcileri (gözlemci olarak), 26 insan hakları uzmanı ve BM statüsü çerçevesinde çalışan hükümetlerüstü örgütlerden (NGO) oluşuyor.

Alt Komisyon'unun son toplantısında Kürt sorunu yeniden gündeme geldi. Bu toplantıda, çeşitli hükümetler üstü örgüt temsilcileri (**Nongovernmental Organisations-NGO**) Kürdistan'da pervasızca çiğnenen insan haklarına ilişkin konuşmalar yaptılar. (Bu konuşmalardan bazılarını özet olarak veriyoruz -DK-)

Diğer yandan İngiltere'nin temsilcisi olarak komisyona üye seçilen insan hakları uzmanı Benjamin Whitakar, "Türkiye'de Durum" başlıklı bir karar taslağı metni sundu. Taslakta insan haklarının pervasızca çiğnenmesinden dolayı duyulan kaygıya yer verilirken, bunun, TC Anayasası ve buna bağlı olarak çıkarılan kararname ve kanunlarla ayaklar altına alındığı belirtiliyor. Yine Türk olmayan ulusal grupların (özellikle Kürtlerin) kültürlerini ve dillerini konuşmak ve ayrı bir ulus olarak resmen tanınmak için verdikleri mücadeleden ötürü onlara yönelik baskılara ilişkin ellerine ulaşan raporlardan derin kaygı duyulduğu belirtilen karar taslağında, İHKR'dan insan haklarının durumunu tespit etmek için özel bir raporün atanması istenerek, Türk hükümetinden insan hak ve özgürlüklerine saygılı davranması talep ediliyor.

Bu toplantıda sömürgeci rejimin sözcüleri oldukça ter döktüler. Bunlardan Türk büyükelçisi Ercüment Yavuzalp, "komplo"dan, "kurulu bir orkestradan", "gerçek dışı iddialardan" yakındı.

Bilindiği gibi Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP) ve Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu KOMKAR, çeşitli uluslararası platformlarda, toplantılarda, Kürdistan'daki barbarlıkları, zulmü ve Kürt halkının durumu konu edinen değişik dillerde birçok belge sundular. Bu yöndeki çalışmalarını aralıksız sürdürülüyor. Böylelikle Kürt sorununun tartışılmasına yardımcı oldular.

KONUŞMALAR

DAVIES: (Anti-Slavery Society for the Protection of Human Rights)

"Türkiye'deki nüfusun üçte birini oluşturan Kürtlerin sayısı 12 milyona ulaşüyor. 7. yüzyıldan beri yazılı dilleri varolan Kürtlerin dili yasaktır ve uzun bir geleneğe sahip Kürt kültürü, çağdışı baskı altındadır. Hatta Kürt köylerinin isimleri değiştirilerek, Türkçeleştirilmektedir. Kürtlerin eski çağlardaki medeniyetlerinin kanıtını simgeleyen tarihi eserler yok edilmekte, hükümet, Türkiye dışında da Kürtçe dilinde eğitim yapılmasını engellemek için girişimde bulunmaktadır.

Bir ülke nüfusunun üçte birini oluşturan, şanlı, köklü bir tarihe sahip bir halka karşı böylesine baskı yapılmasının hesabı sorulabilmelidir. Eşine az rastlanır bir ölçüde bir halkın kültürünü yok etmek girişimlerine dur denilebilmelidir.

Johstone Minority Right Groups

"Günümüz Türkiye'sinde, azınlıklar, müslüman-gayri müslim temelinde değil, Türk olup olmama temelinde baskılara hedef olmaktadır. Bu baskılar onların kültürlerini, dillerini ve tarihlerini yok etmeyi amaçlamaktadır.

Salt dil ve kültürlerinin kaybolmaması için çalışma yaptıkları, Kürt halkının varlığının resmen tanınması için mücadele ettikleri için zindanlarda çok sayıda Kürt tutuklu bulunmaktadır. Kürt dilinde kitap, gazete vs. yayınlamak yasak olduğu gibi, Türkçe dilinde bile Kürtlerin tarihini, kültürünü ve kökenini konu edinen eserlerin yayınlanması yasaktır. Türkiye, nüfusunun önemli bir bölümünü Kürtlerin oluşturduğu gerçeğini ortadan kaldırmak için, Kürtlerin yoğun olarak oturduğu 3 bin köyün adını değiştirdi."

Kürt Sorunu Gündeme Alınmalıdır

Son dönemlerde "Türkiye'de insan hakları, demokrasi, azınlıklar ve Kürt sorunu" gibi konular, gerek içerde, gerekse dışarda sıkça konu edilmeye, tartışılmaya başlandı.

Bunlardan en önemlilerinden birisini Avrupa Parlamentosu'nun Ermeniler ve azınlıklara ilişkin 18 Haziran 1987 tarihli kararı oluşturuyor. Bu kararda, Türkiye, Ermeni soykırımını kabul etmemekle; Yunanistan'la varolan sorunlarda uluslararası normlara uymamakla; Kıbrıs'tan işgal birliklerini çekmemekle; Kürt halkının varlığını ve haklarını tanınamamakla ve temel hak ve özgürlüklere uymamakla mahkûm ediliyor.

12 Eylül faşist darbesinden sonra, ilerici-demokratik güçlerin çabaları sonucu insan hakları, demokrasi ve Kürt halkının durumunu konu eden birçok rapor, uluslararası toplantılarda gündeme alındı ve bu yönde kararlar çıkarıldı.

Varılan aşama daha ilerisini gerektirirken, "Türkiye'nin Dostları" adlı bir girişim, "Türkiye'de insan haklarına saygı" deklarasyonu başlığıyla bir belge yayınlıyor ve Kasım ayında bir konferansın toplanması çağrısında bulunuyor. Girişimde, aralarında gerçekten Türkiye ve Kürdistan halklarının dostu olan birçok tanınmış kişiler de var.

Ve bunlar, yıllarca Türkiye ve Kürdistan'daki gelişmelere anında tavır koydular, faşist rejimi teşhir ettiler. Ne yazık ki, ne deklarasyonda, ne de Kasım'da yapılması planlanan Konferans belgelerinde, Kürt halkı üzerindeki çağdışı baskılar ele alınmıyor.

Bugün, Kürt sorunu, sağından-solundan burjuva anlamda da olsa, Türkiye'de bile ele alınırken, "Türkiye'nin Dostları" girişiminin perde arkasındaki kimi güçler, Stokholm Konferansı'na benzer bir konferansı kotarma peşindedir. Onlar, bunu Stokholm'de başaramadılar. Paris'te de başaramayacaklardır. Artık "Türkiye'nin Dostları" geçmişin Türkiye Dostları değil. Onlar, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda toplam 15 milyonu aşan Kürt ulusunun varlığından haberdarlar ve O'nun haklarına saygı gösterilmesini istiyorlar.

KOMKAR, sözkonusu girişimin belgelerini aldıktan sonra, F. Almanya'daki girişim üyelerinden kimileriyle ilişkiye geçerek, "Deklarasyon ve Konferans"ın eksikliklerini tartıştı. Konferansta Kürt ulusal sorunu ve azınlıklar sorununun ayrı bir gündem maddesinde ele alınmasını istedi. Bu istem, F. Almanya'daki girişim üyelerince de benimsenerek desteklendi.

(Devamı 15. sayfada)

GAL Hamburg Eyalet Parlamenti Christina Kukielka İle Söyleşi:

“Alman Faşizmi döneminde yapılanlar, bugün daha yeni ve modern yöntemlerle Türkiye ve Türkiye Kürdistanı’ndaki politik tutuklulara yapılıyor”

S.ARDIL: Sayın Christina Kukielka, sizin de içinde bulunduğunuz bir delegasyon, insan hak ve özgürlüklerini, özellikle tutukluların karşı karşıya bulunduğu çağdışı koşulları incelemek üzere Türkiye’ye bir gezi düzenledi. Gezinişin amacını kısaca açıklar mısınız?

C. KUKİELKA: Bildiğiniz gibi Avrupa’nın çeşitli kentlerinde Kürt ve Türk demokratları, buldukları ülkelerin anti faşistleriyle birlikte Türkiye ve T. Kürdistanı’ndaki askeri cezaevlerinde politik tutukluların işkenceye, çağdışı baskılara karşı sürdürdükleri açlık grevleri ve direnişlerle dayanışma amacıyla grevler başlattılar. Bu arkadaşların istemleri üzerine, bu haklı direnişle dayanışmamızı dile getirmeyi, tutuklevlerini ziyaret etmeyi, tutuklu yakınlarıyla, özellikle TAYAD (Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği) ile görüşmeyi —aynı zamanda onların genel kurullarına da davetli idik— gerçekleştirmek, kısacası onurlu direniş ile dayanışmamızı ifade etmek için gittik. Delegasyonumuzda iki parlamenter, bir gazeteci, bir doktor, bir avukat ve bir de işçi yer aldılar.

S. ARDIL: Resmi makamlarla da görüşmeyi denediniz mi?

C.KUKİELKA: Hayır. Hem programımızda yoktu, hem de gerekli görmedik. Çünkü resmi çevrelerin bir kez daha alışagelmış gerçek dışı açıklamalarını duymak istemiyorduk. Bundan ötürü onlarla bilinçli olarak görüşmedik. Biz, bizzat bu direniş içinde olan insanlarla (içerde ve dışarda), tutuklularla ve onların yakınlarıyla görüşmeyi amaçlamıştık. Tutuklevlerine gitmemize izin verilmedi. Ancak programımızın diğer bölümünü olanaklarımız ölçüsünde gerçekleştirdik. Bu arada grevde bulunan Deri-İş işçilerini de ziyaret ettik.

S. ARDIL: Tutukluların durumuna ilişkin edindiğiniz bilgileri okuyucularımıza aktarabilir misiniz?

C. KUKİELKA: Askeri cezaevlerini ziyaret talebimiz resmi çevrelerce geri çevrildi. Ancak daha önce tutuklanmış olanlar ve tutuklu yakınlarıyla görüşme yapma olanağımız oldu. Edindiğimiz bilgiler ışığında cezaevlerindeki durumu şöyle özetleyebilirim:

Tutuklular sistemli bir işkence ile yüzyüzer. “**Temiz işkence**” gündemde. Bundan şunu kastetmek istiyorum; tutuklulara zerre kadar sağlık hizmeti sunulmadığından dolayı, ölüm ile burun buruna yaşıyorlar. Bu da, bize göre “**iz bırakmayan**” başka bir ölümcül işkence biçimi. Kısaca klasik anlamda faşizmin, örneğin Alman faşizmi döneminde toplama kamplarında uygulananlar, bugün daha yeni ve modern yöntemlerle Türkiye ve T. Kürdistanı’nda uygulanıyor. İşkencenin her türü, insanlık onurunu aşağılayıcı herşey, cezaevlerinin gündemindedir.

S. ARDIL: Tutuklu yakınlarının durumlarına ilişkin gözlemlerinizi aktarabilir misiniz?

C.KUKİELKA: Tutuklu yakınlarına yönelik de sistemli bir baskı sözkonusu. Çoğunluğu kadın ve büyük bir bölümü Kürdistanlı. Tüm baskılara karşı ailelerin direngenliği kırılmamış. Bu yiğit, onurlu insanlara saygı duymamak elde değil..

Özellikle içerdeki kötü koşulların kamuoyuna duyurulmasında ve kamuoyu yaratılmasında, tutuklu yakınları etkin rol oynuyorlar. Onlar, içerdeki insanların sorunlarının çözümü için her türlü tehlikeyi göze alıyorlar. Örneğin son günlerde oldukça riskli olmasına rağmen, oturma grevleri yaptılar. Hepsi bu eyleme katıldı ve bazıları tutuklandı. Ancak tüm baskı ve yıldırma çabalarına rağmen, kararlılar.

İzninizle özellikle Türkiye Kürdistanı’ndaki cezaevlerindeki tutukluların yakınlarının sorunlarını aktarmak istiyorum.

Tutuklu yakınları, bize, içerdeki akrabaları ile her zaman görüşmenin olanaklı olmadığını, onlar için götürdükleri eşyaların iletilmediğini, söylediler. —bunlar arasında acil ilaçlar da dahil— Özellikle Kürt analar, çocuklarıyla ancak Kürtçe bilen bir istihbarat yetkilisinin tercümanlığı eşliğinde görüşebiliyorlarmış. Bu da bana oldukça ilginç geldi. Nitekim Türk yetkililer, bir taraftan “Kürtler yoktur” diyorlar, diğer taraftan da Kürt mahkûmlara “tercüman” eşliğinde “görüşme” olanağı sağlıyorlar..

S. ARDIL: Sayın Kukielka, Türk basını İstanbul’da yaptığımız basın toplantısına ilişkin ilginç şeyler yazdılar. Size yönelik saldırgan manşetler atıp, yazılar yazıldı. Gerekçe olarak da sizin, Türkiye Kürdistanı terimini kullanmanız gösteriliyor. Sözkonusu basın toplantısına ilişkin gerçekleri bize aktarır mısınız?

C. KUKİELKA: Basın toplantısının akışı şöyle oldu: İlk önce basın mensuplarını F. Almanya ve Batı Berlin’-

ilişkin bilgilendirdik. Bu arada söz-konusu eylemleri yürüten komitenin ortak tavrını belirleyen karar metni ni okuduk. Gazeteler kararın Almanca orijinalinin okunmasını istediler. Çünkü bazı yerlerde Türkiye Kürdistanı terimini geçiyordu. Bunun, Almanca orijinalinde olup olmadığını herhalde tespit etmek istediler. Sonra kızgın bir şekilde bundan neyi kastettiğimizi sordular. Onların bu istemini memnuniyetle yerine getirip, gerçekleri söyledim. Bizler T. Kürdistanı ve Kürt teriminin yasak olduğunu biliyorduk. Ancak bu yasak, bizi bağlamaz. Gazetecilere Kürtlerin var olduğunu, T. Kürdistanı'nda yaşadıklarını anlattım ve Kürt halkının mücadelesiyle dayanışma içinde olduğumuzu aktardım. Maa-lesef onlar, bu gerçekler karşısında öylesine kızdılar ki, ertesi gün bize, özellikle de bana, saldırılarda bulundular. Ancak buna hiç de üzülmedik. Biz görevimizi yaptık.

S. ARDIL: Bu geziniz sonrası, burada dayanışmanın güçlenmesi için ne yapmayı düşünüyorsunuz?

C. KUKIELKA: Herşeyden önce var olan dayanışma çalışması daha da güçlendirilmelidir. Biz, bu çalışmayı sürdüreceğiz. Ayrıca T. Kürdistanı'nda olanları yerinde tespit etmek için delegasyonların oraya gitmesini sağlamak istiyoruz. Uluslararası gazeteci ve doktorlar eşliğinde bir delegasyonun cezaevlerine girip incelemelerde bulunabilmesi için çalışmalarımızı daha da yoğunlaştıracağız. Bulduğumuz parlamentolarda sorunun çeşitli biçimlerde tartışılmasını sağlayacağız. Bunu, bulduğumuz her yerde yapacağız. Ayrıca tutuklu yakınlarının örgütü TAYAD'a hertürlü yardımı yapmaya çalışacağız. Bunun yanı sıra, grevdeki Deri-İşçileri için "**Soğan + ekmek**" adı altında yardım kampanyası başlatacağız.

Kısacası Kürt ve Türk halklarının mücadelesiyle etkin bir dayanışma yaratmak için tüm olanaklarımızı seferber edeceğiz.

S. ARDIL: Sayın Kukielka, söyleşi için teşekkür ederim.

Not: Bu röportaj, delegasyonun Türkiye dönüşünden kısa bir süre sonra yapılmıştır.

Diyarbakır 5 Nolu

Özgürlük Yolu Yayınları

Yeni çıktı

Gençlik Örgütlerinin Ortak Açıklaması:

"Cezaevlerindeki Onurlu Direnişi Destekleyelim"

12 Eylül faşist darbesinden sonra faaliyetleri cunta tarafından yasaklanan Türkiye ve Kürdistan'lı gençlik örgütlerinden **DHKD, GEB, GKB, Genç Öncü, İGD ve SGB** cezaevlerindeki direnişlerle ilgili ortaklaşa bir bildiri çıkartıp, gençleri, açlık grevleriyle dayanışmaya çağırdılar. Gençlik örgütleri ayrıca, tutuklu ve hükümlü ailelerinin TBMM önünde yaptıkları oturma eylemi sırasında, polislin tartaklama ve saldırıları sonucu komaya girip hayatını kaybeden Didar Şensoy için, TAYAD'a (Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Dayanışma Derneği) ve İnsan Hakları

ları, "suçları gençliğe güvenli ve aydınlık bir gelecek hazırlama müca-delesini vermek" olan onbinlerce gencin işkencelerden geçirildikleri belirtiliyor ve şöyle deniyor: "12 Eylül cezaevleri üzerine çok şeyler söylenecek gelecekte. Ama dünden ve bugünden söylenecek yalın bir gerçek var: Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'ndaki cezaevlerindeki **DİRENİŞ**"

Bildiride, Türkiye ve T. Kürdistanı'nda cezaevlerindeki siyasi tutukluların başlattıkları açlık grevlerine değiniliyor ve şöyle deniyor: "Bu onurlu direniş en anlamlı yankısını yine karanlık

Faşist rejim tarafından katledildi...

Derneği'ne dayanışma ve başsağlığı mesajı gönderdiler.

Gençlik örgütlerinin bildirisinde, 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte, gençlik ve öğrenci örgütlerinin de kapatıldık-

İnsan Hakları Derneği'yle Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Dayanışma Derneği'ne Gönderilen Dayanışma Mesajı

Tutuklu devrimcilerin açlık grevlerini desekleme eylemlerinde Yönetim Kurulu üyeniz **DİDAR ŞENSOY**'u kaybetmeniz bizleri derin acıya boğdu.

Tutuklu yakınlarının ve basın mensuplarının polis tarafından tartaklanması ve gözaltına alınmalarını protesto eder, bu çirkin olayın sorumlusu iktidarı lanetleriz.

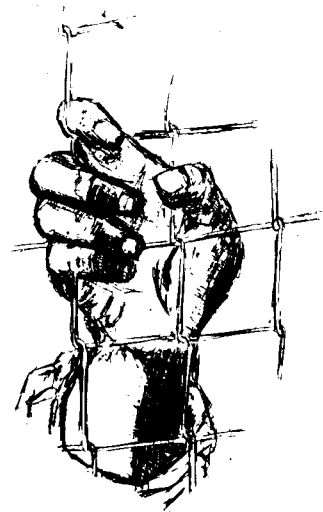
Örgütünüze ve **DİDAR ŞENSOY**'un yakınlarına başsağlığı diler, bu vesileyle tutukluların taleplerini ve açlık grevlerini desteklediğimizi bir kez daha belirtiriz.

Hakkı mücadelenizde başarılar dileriz.

DHKD, GEB, GKB, Genç Öncü, İGD, SGB

zindan köşelerinde ve tutuklu-hükümlü aileleri arasında buldu." Gençlik örgütleri, direnişlerle dayanışma için yapılan eylemleri ve direnişlere kaynaklık eden talepleri örnekleriyle açıklıyorlar ve şu çağrıda bulunuyorlar: "Türkiye ve Türkiye Kürdistanı cezaevlerinde ölümler burun buruna gelmiş bu yiğit direnişçilerin seslerine kulak, mücadelelerine destek verin..."

"Tek suçları özgür, demokratik ve kardeşesine bir dünyanın savaşçıları olmak olan bu yiğit direnişçilerin mücadelesi bizlerin de mücadelesidir."

KEMALİZM KEMALİZMİ ÇÜRÜTÜYOR

Haftalık 2000'e Doğru Dergisi'nin 30 Ağustos - 5 Eylül tarihli 35. sayısı toplatıldı. Türkiye koşullarına göre değerlendirildiğinde, bunda bir olağanüstülük yok. Ele avuca gelir bir basın özgürlüğünün hiç bir dönemde yaşanmadığı Türkiye'de haftalık bir derginin bir sayısının toplatılması, düzenin sahipleri bakımından sözü bile edilmeyecek kadar ufak bir uygulama sayılır. Fakat yine de olay, Türkiye ve yurt dışında geniş tartışmaları gündeme getirdi. Buna neden bu kez ki toplatma gerekçesinin öncekilerden bir hayli farklı olmasıydı. "Atatürkçü"ler bu sefer başkalarına değil, doğrudan doğruya 'Atatürk'e karşı çıkıyor, sansürü onun görüşlerine uyguluyorlardı. Komik değil mi? Atatürk diye diye yıllardır yırtınan ve bu doğrultuda ak la-hâyale gelmedik maskaralıklara başvuran faşist rejimin başındakiler, balyoz alıp kendi tapınaklarına saldırıyor, putu kendileri parçalıyorlar.

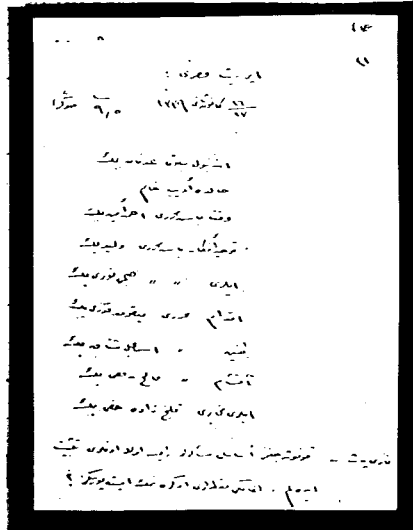
Ne var ki bu ikiyüzlüce tutumu, bu rezilliği sadece Evren-Özal cuntası dönemiyle sınırlı da görmemek gerekir. Mustafa Kemal'in görüşlerine ilk kez bu yönetim döneminde ambargo uygulandığını söylemek hak-sızlık olur. Bu işin mimarı, yani bir dönem Mustafa Kemal'in söylediklerini yasaklayan, onların kitlelerce bilinmesini engelleyen bizzat Mustafa Kemal'in kendisi olmuştur. Onu bu noktaya iten ise politik plandaki sınırsız makyavelizmidir.

Bilindiği gibi Mustafa Kemal, kurtuluş savaşı süresi boyunca Kürt halkının desteğini kazanabilmek için bol keseden vaadlerde bulundu, iki halkın kardeşliği, hak eşitliği onun

dilinden düşürmediği sloganlar oldu.

İşte "2000'e Doğru" nun toplatılmasına neden olan sözler de o döneme aittir. M. Kemal, 16-17 Ocak 1923 günü İzmit'te gazetecilerle yaptığı görüşmede Kürt halkının durumuna ilgili olarak sorulan bir soruya karşılık, şunları söylemiş:

"**Gazi Paşa - Kürt meselesi; bizim yani Türklerin menfaatine olarak da kesinlikle söz konusu olamaz. Çünkü bildiğiniz gibi bizim milli sınırlarımız içinde bulunan Kürt unsurlar öyle yerleşmişlerdir ki pek sınırlı yerlerde yoğun durumdadırlar. Fakat yoğunluklarını kaybede ede ve Türk unsurlarına içine gire gire öyle bir sınır oluşmuştur ki Kürtlük adına bir sınır çizmek istesek, Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek gerekir. Söz-**

gelişi, Erzurum'a kadar giden, Erzurum'a kadar giden bir sınır aramak gerekir. Ve hatta, Konya çöllerindeki Kürt aşiretlerini de gözden uzak tutmamak gerekir. Dolayısıyla başlı başına bir Kürtlük tasavvur etmektense, bizim anayasa gereğince zaten bir tür yerel özerklikler oluşacaktır. O halde hangi ilin halkı Kürt ise onlar kendi kendilerini özerk olarak idare edeceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz konusu olurken, onları da birlikte ifade etmek gerekir. İfade olunmadıkları zaman, bundan kendilerine ait bir mesele çıkarılmaları daima beklenir. Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi, hem Kürtlerin ve hem de Türklerin yetkili vekillerinden oluşur ve bu iki unsur bütün menfaatlerini ve kaderlerini birleştirmiştir. Yani onlar bilirler ki bu ortak birşeydir. Aynı bir sınır çizmeye kalkışmak doğru olmaz."

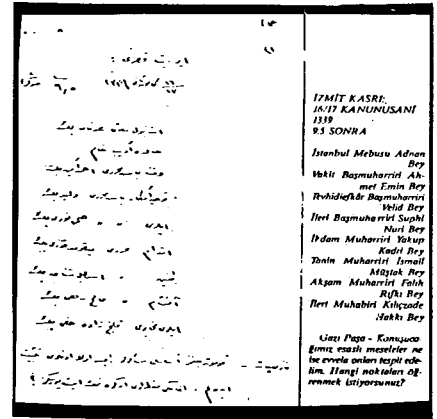
Hatırlanacağı gibi yine aynı dö-

nemde sürmekte olan Lozan görüşmeleri sırasında Türk delegesi İsmet İnönü de Ankara Hükümeti'nin Türk ve Kürtlerin ortak hükümeti olduğundan bahsediyor, işi "Kürt soyu gibi üstün bir soy" sözlerini sarfetmeye kadar vardıyordu.

Ne var ki Lozan imzalandıktan ve yeni devletin sınırları resmîlik kazanıldıktan sonra verilen sözler de bir kenara itildi. Kürtlerin Türklerle eşit haklara sahip olmaları bir yana, varlıkları bile inkar edildi. Dillerine yasak kondu. Tarihi, kültürel ve sanatsal alanda herhangi bir çalışma yapmaları engellendi. Katliam ve sürgünler birbirini izledi. Türkiye'yi, Hitleri bile özendirecek ölçüde ırkçılık ve şovenizm modası sardı.

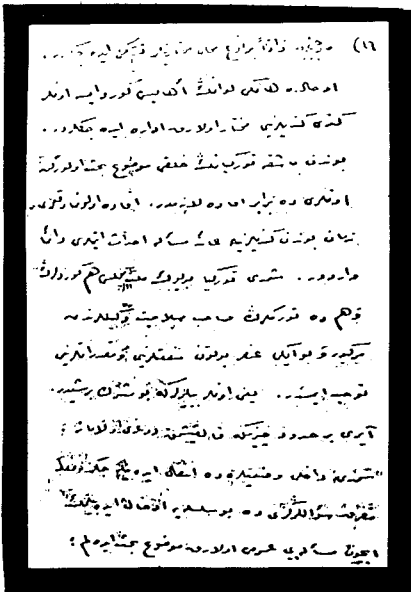
Yine buna paralel olarak daha önceki dönemde Türk devlet adamlarının Kürt halkıyla ilgili sözlerine de ambargo kondu. M. Kemal, M. Kemal'i sansüre tabii tutuyordu. Ve işte o gün başlayan politika ana hatları itibarıyla daha sonraki iktidarlar döneminde de devam ettirildi. Bugün karşı karşıya kalınan durum bundan farklı birşey değil.

2000'e Doğru'nun açığa çıkardığı bu olay, bir taraftan da devletin tarihi gerçekleri nasıl çarpıttığına, ona ilişkin belgeleri gerektiğinde nasıl gizlediğine veya hepten ortadan kaldırdığına da bir ölçüttür. Aynı derginin aynı sayısında yer alan bilgilere göre M. Kemal'in İzmit'te gazetecilerle yaptığı bir konuşma, ilk kez 1929 yılı sonları ile 1930'un başlarında gazeteci Mahmut Bey (Soy-

dan) tarafından "tam metin" halinde Milliyet Gazetesi'nde yayınlanmış. Yine eski bakanlardan İsmail Arar, 1969 yılında M. Kemal'in bu konuşmasını kitap haline getirmiş. "Saf Türk Irkının Beden Ölçülerini Tesbit Etmek" amacıyla bir zamanlar kafa ölçüm araştırmaları yapan Prof. Afet

(Devamı 15. sayfada)

KÜRT DİLİ ve EDEBİYATI TARİHİ

A. BALİ (Dip. Türkolog., Dip. Politolog)

Kürt dili ve Edebiyatı Tarihi çok eskilere dayanır. Kürdistan'ın coğrafi konumunun savaş sahası olması Kürt dili açısından büyük talihsizliktir. Savaşlar beraberinde yıkım getirerek, talanlar yaratmış, köy ve şehirler yerle bir edilmiştir. Yerleşim merkezlerindeki kütüphaneler yakılarak yazma eserlerle tarihi belgelerin çoğu yok edilmiştir. Bu nedenle elimizde çok az eskiye dayalı kaynak geçmiştir.

Kürtler ve Kürt dili hakkındaki en eski bilgiler Çin kaynaklarına dayanır. M.Ö. 3 bin yıllarına varan bu bilgiler, Kürt halkının çok eski bir tarihinin olduğunu göstermektedir. Şüphesiz bu tarih daha da eskidir. Kürdistan sahasında savaşlardan tahrip olan kütüphanelerdeki yazılı eserlerden geriye kalanlar ancak M.S. 7. yüzyıla dayanmaktadır.

Çok eski tarihi bir kaynak olan Ksenofon'un "**Anabasis**" veya "**Onbinlerin Dönüşü**" adıyla bilinen Yunanlarla Acemlerin savaşını anlatan eserde (M.Ö. 401-400), Kürtlerden ve Kürdistan'dan bahsedilmektedir. Eseri yazan Ksenofon, dünyaca tanınan filozof Sokrates'in öğrencisi ve adı geçen savaşın da en önemli komutanlarından birisidir. Acemlerle Yunan ordusunun çarpışması sonucu, Yunanlılar yenilir. Savaşta geriye kalan askerlerin dönüş yolları Acemler tarafından tutularak Yunan ordusu tümden imha edilmek istenir. Ksenofon eserinde tek bir yolun kaldığını, onun da Kürdistan (**Karduk**) üzerinden geçilerek Karadeniz'e ulaşmakla mümkün olacağını belirtir. Tarihe ışık tutan ve bir tarihin gözüyle anlatılan 2 bin 400 yıl öncesine dayanan bu eserde Ksenofon, Kürtlerin o zaman da bağımsız yaşadıklarını, savaşçı bir millet olduklarını açık bir şekilde yazar. Kürtlerin kendilerini perişan ettiklerini, savaştan geriye kalan askerlerin çoğunun da bu ülkeden geçerken öldürüldüğünü, geriye çok az asker ile Karadeniz'e ulaştıklarını ve oradan da gemilerle memleketlerine döndüklerini dile getirir.

Kürt dili ve edebiyatının eskiye dayanan elyazması eserleri arasında 11. yüzyıla ait **Eli Heriri**'nin, 12. yüzyılda **Meleyê Ciziri**, 14. yüzyılda **Feqiyê Teyra**, 15. yüzyılda **Meleyê Batê**'ye ait olanları elimizde bulunmaktadır. Adı geçen şahısların Kürt dili ve edebiyatına yapmış oldukları hizmetlerden dolayı Kürt dili tarihinin unutulmaz simaları arasında girmişlerdir. 17. yüzyılda Kürt edebiyatının bugün dahi yazılması zor olan **Ahmedê Xani** (Hani)'nin ölümsüz eseri "**Mem û Zîn**"i 1695 yılında yazılmıştır. Ahmedê Xani, sadece bir ozan ve edebiyatçı olmayıp, aynı zamanda bir dilci idi. Ahmedê Xani, bugünkü anlamda olmasa da Kürtçenin ilk sözlüğü olduğu için önem taşıyan "**Nûbara Bîçûkan**"

(Küçüklerin Turfandası)'nı Arapça-Kürtçe olarak 1685 yılında yazmış olup, kendisinin açmış olduğu bir medresede ders kitabı olarak da okutmuştur. Kürt halkının büyük ozan ve düşünürü, Kürtçenin de öncü mimarlarından biri olan Ahmedê Xani, yüzyıllar önce dile vermiş olduğu önem bugünkü kuşaklar için dahi eşsiz bir örnektir.

1639 yılında Osmanlı Sultanı IV. Murat ile İran Şahı II. Abbas, Kasrı Şirin antlaşması ile Kürdistanı resmen tarihte ilk kez ikiye paylaşarak aralarında bölüşmüşlerdir. Birinci dünya savaşından sonra bölgede İngiliz, Fransız gibi emperyalist güçlerin zoruyla Kürdistan ikinci defa dört parçaya bölünerek bugünkü sınırlar çizilmiştir.

Tüm sömürge ülkelerde uygulanan baskı metotları Kürt diline uygulanmışsa da hiç biri amacına erişememiştir. Irak'ın Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmasıyla Kürt dili üzerindeki baskılar İngilizlerin etkili olduğu dönem ile daha sonrası nisbeten azalmış, Kürtçe bilim dili olarak gelişmiş ve Süleymaniye şehrinde Kürtçe eğitim yapılan bir üniversite açılmıştır. Uzun süre öğrenim sürdürülen bu üniversite ile diğer okullardaki dil çalışmaları sonucu binlerce kitap Arap harflerine dayalı Kürtçe alfabeyle bastırılmış, bölgede konuşulan Sorani lehçesi ile Kürt dili ve edebiyatı gelişmiştir. Bölgedeki istikrarsızlıklar nedeniyle yer yer uygulanan yasaklar hedefine kavuşmamış, Kürt edebiyatı boy atmıştır.

Kürt dili ve edebiyatı üzerine yabancı dil uzmanlarının çalışmaları da çok eskilere dayanır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

M. Garzoni adlı dil uzmanı 1787 yılında "**Grammatica e Vocabolario Dalla Lingua Kurda, 1787-Roma**" (Kürt Dili Grameri) ni ilk kez yayınlayarak Kürt dilinin varlığını dünya bilim alemine sunmuştur. Bu çalışmadan sonra Avrupalı dilcilerin bölgeye olan ilgileri artarak çalışmalarına hız verilir. **E. Rödigier** ve **A. F. Pott**, karşılaştırmalı dilbilimi yardımıyla Kürt dilinin çağdaş bir dil olduğunu ve Hint-Avrupa dil ailesinin İrani kolunda bulunduğunu bilim alemine kesin olarak kabul ettirirler. Kürt dili üzerindeki önemli çalışmalardan birini **Ferdinand Justi** "**Kurdische Gramatik**"-Kürtçe Grameri adıyla 1880 yılında Petersburg'da bilim alemine sunarak yukarıdaki görüşler doğrultusunda Kürtçe'nin kendi başına bir dil olduğunu vurgular. **Carl Sandrecki**, "**Musul ve Kürdistan'da Bir Gezi**" adlı eserini 1850'de yayınlayarak Kürtler ve Kürdistan'la ilgili geniş bilgi verir. Alman araştırmacısı **A. von Le Coq**, 1903 yılında Zaza lehçesi üzerine, 1903-1906 yılları arasında yine Alman araştırmacı **Oskar Mann**, Kürtçe ve Farsça üzerine yapmış oldu-

ğu araştırmaları "**Kurdisch-Persischen Forschungen**" adıyla 4 cilt olarak Berlin'de yayınlamıştır. İslam Ansiklopedisindeki Kürtler bölümünü yazan **Prof. V. Minorsky**, 1938 yılında Brüksel'de yapılan 20. Uluslararası Doğubilimciler Kongresinde ileri sürdüğü tezlerle Kürdolojiye yeni boyutlar getirmiştir.

Kürt dili ve edebiyatı üzerinde büyük araştırmalar yapan bilim adamı ve araştırmacı **Aleksandır Jaba**, yapmış olduğu araştırmalar sonucu bilinmeyen veya az bilinen birçok Kürt yazar ve ozanın gün ışığına çıkarmıştır. A. Jaba, araştırmalarını tarihi belge ve Kürdistan'da topladığı bilgilere dayandırır. A. Jaba, **Eli Termoxi** hakkında şu bilgileri verir:

Kürtçe, Arapça ve Farsça'yı çok iyi bilen **Eli Termoxi**, Kürtçe olarak "**Kewlê Yekane**"- Birinci Şart-; "**Kurêd Wetan**"- Memleket Evlatları-; "**Jiyina Heqîqet Yekane**" ve "**Serfû Neha Kurmancî**"- Kürt Dili Grameri- adı ile kitapların yazıldığını, fakat yok olduklarını ve şimdikiye değin bulunmadığını belirtir. Prof. Qanadê Kurdo ise aynı konuya "**Kürt Edebiyatı Tarihi**" adlı eserinde değinerek "**Rêzimana Kurdi û Erebi**" -Kürtçe Arapça Dilbilgisi-nin elyazmalarının Leningrad'taki bir kütüphanede olduğunu yazar. Aynı konuda **prof. Dr. Maruf Xeznedar**, yazmış olduğu "**Destûra Zimanê Erebi bî Kurdi**" -Kürtçe Olarak Arap Dilinin Kuralları- adındaki eserinin önsözünde aynı konuya değinir.

E. B. Soane, İngilizce olarak "**Grammar of the Kurmancî of Kurdisch Language**, London, 1913; **A. Xacaturyan** "**Gramatika Zimanê Kurmancî**", 1932 Erivan-Kürt Dilinin Grameri-; **Roger Leskot**'un "**Textes Kurdes I**, Paris 1940 ve "**Textes Kurdes II**, Beyrut 1942 ve yine bu sahada Kürt dili üzerindeki çalışmalarlarıyla tanınmış araştırmacı ve halen Paris Kürt Enstitüsü'nün yayın organı olan "**Hevi**" dergisinde yazı yazar **Joyce Blau**, "**Le Kurde de Amadiye et de Djabal Sincar**" Paris 1975 -Amadiye ve Dağlık Sincar Bölgesindeki Kürtçe'den Derleme-leriyle Kürt dilinin gelişme ve tanıtılmasında hizmete bulunmuşlardır.

Kürdistan'ın dört parçasında, Sovyetler Birliği'ndeki Kürtler-özellikle Ermenistan Halk Cumhuriyeti- ile Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Kürtler arasında yapılan Kürt dili ve edebiyatı üzerine çalışmalar da bir hayli gelişmiştir. Özellikle 1917 Sovyet Devriminden sonra Sovyetlerde Kürdolojinin çağdaş düzeyde geliştiğini örnekleriyle birlikte görmekteyiz. Devrimle birlikte her şey ileriye doğru değişti. Bundan Ermenistan'da yaşayan Kürtler de yararlandılar. 1929 yılında Latin harfleriyle bir Kürtçe alfabe oluşturularak bugün halen çıkmakta olan "**Riya Teze**" gazetesi çıkmaya başladı. Daha sonra bu alfabenin yerine Kiril harflerine dayalı bir Kürtçe alfabe yer alarak günümüzde değin özgürce anadil Kürtçe ile ilkokuldan üniversiteye değin eğitim yapılır. (Sürecek)

Pirtukeke Nû:

FERHENG D. İZOLİ

Gelê Kurd ji aliyê kolonyalistan bi her awayi tê zêrandin. Zilmek bê qiyas û zordesti li ser tê kirin. Yek ji van ji qedexekirina xwandin, nivisandin û qisekirina zimanê dayikê ye. Anegori Kurdistanê Iran, Iraqê li ser Kurdên Kurdistanê Tirkîyê ev zîlm hîn pîr e û bi hovitiyek giran ve tê domandin. Lema Kurdên Kurdistanê Tirkîyê ji aliyê qisekirina zimanê Kurdî, huner û çandê em dikanin bêjin piçek paş mane. Lê xebata van salên dawî bê şîk me gelek şa dike.

Xezna bêjan di nav mirovên ku bi çand û huner mijul dibin, hîn kêman, bi gotinek din hîn bi firehi û dewlemendi nayên xebitandinê. Hîn kes hene ku mena bêjan bi Kurdî nizanin, hîn kes ji hene ku xwe naêşin. Raste rast zimanê biyaniyan didin xebatê. Û nivîsarên wana riji dibin.

Çawa tê zanin, M. Emin Bozaslan Ferhenga **Yusif Ziyaddin Paşa**, li Tirkîyê beriya 1980 çapkiribû. Vê gavê ji gelek kes û rêxistinên ji bona ferhenga Kurdî kar û xebatê dikin. Bê guman ev karana vê xezna bêjan û rastnivîsandina wê gelek hêsan bûn.

Hova bi vê armancê **D. İzolî** pir wext xebitiye, serê xwe êşandiye û ferhengêki bi zimanê Tirkî û Kurdî, Kurdî û Tirkî diyariya me Kurdan kiriye.

Mirov berhemeke wusan tenê bi ke-da xwe biafrine, ne hêsa ye. Bê şîk tiştekî pesnê ye. Ji bo rêziman û edebiyata me Kurdan qiyemetek e. Di vê em evi pêş çavan bigrin. Dibe hîn kêmasî û şaşî ji têda hebin, ku ev bi xwe ji vê yekî di pêşgotina ferhengê da eşkere dibêje. Rexnên kêmasî û şaşiyên ferhengê, em dispêrîne pîsporan.

Lê divê em tucar birnekî ku, D. İzolî karkerek e û li welatê Ewropayê diji. Hîn ji aliyek bo aboriya xwe kar dike, ji aliyekî ve ji ji bona çand û edebiyata Kurdî xebatan dike.

Di ferhenga D. İzolî da, xên ji bêjeyên Kurdî, kelime û agahdariyên coxrafi û kimyayî ji hene. Di sa welatparêzê dilşevat, di rûpelên dawiyê da cih daye rêzimanê piçûk. Çawa xwedî pirtûkê dide kifşê, ev ferheng bi taybetî bo Kurdên Kurdistanê Tirkîyê ku li welatên dereke dijîn, hatiye amadekirin.

Em ji vi aliyê ve ji dînhêrîn, ev ferheng wê pirtûkxana malan bixemilîne, hîn kêmasiyên me ji holê rake. Alkariyek wê bighîne nivîskarên Kurd. Heke mirov bixwaze ji bo her kesî

FERHENG

Kurdî-Tirkî
Türkçe - Kürtçe

D. İzolî

hîn xalan rexne dikare bibîne û bike. Lê mesele ne ew e ku girtina pêşiya kar û xebatên bo azadiya Kurdistanê ye. Pîrs destê kê çi tê, kêman-dîk piştevaniya vê tekoşina bi qedr û rûmet kirin e.

Daxwaza me ev e ku himber evqas asteng û bê imkanetîyan kar û xebatên ji bo çand û hunera Kurdan a heval D. İzolî her berdeyam bike û her tim serbîkeve.

LEYLA KASIM ve DİĞER ŞEHİT DÜŞEN
KÜRDİSTAN'LI KADINLARI ANMA
GECESİ

Program:
ŞIVAN
NURO
BARAN
TIYATRO
FOLKLOR

31. EKİM 1987, saat: 18.00
FACHHOCHSCHULE DORTMUND
Sonnenstr. 96
4600 DORTMUND 1

Giriş: 8,- DM

KOMJIN - F. Almanya ve Batıberlin Kürdistan'lı Kadınlar
Komitesi

Biletler KOMKAR Genel Merkezi ve bağ-
lı derneklerinden temin edilebilir.

DI SALA HEFTAN..

(Destpêk rûpel 16'an da)

da axiftin, rîştandin, xwendin, name şandin û nivisandin qedexeye. Pîr bajarên Kurdistan û Tirkîyê da bi hezaran girtiyên politik greva xwebirçikîrîne pêkanin.

Ev bûyêrana zîlm û zordariya dewleta Tirk eşkere dike.

PROTESTOYÊN İSAL

Wek salên bori, isal ji cunta faşî li Ewropa (Elmanya Federal, Berlina Rojava, Norwegen, Schweiz, Hollanda, Swêd, Yewnanistan) bi xurtî hat protesto kirin. Rêxistinên Kurd, Tirk û yê din, bi hev ra xwepêşandan, ciwin û hwd. pêkanin.

Li Elmanya Federal KOMKAR bi rêxistinên Tirk û Kurd ve ber balyozxanên Tirk (li Dusseldorf, Nurnber û Hamburgê) xwenişandanan pêkani. Di van çalakîyan da rêxistinên Elman yê pêşverû ji pişkirîya xwe nişan dan.

TOPLANTI

22Ekim 1987 tarihinde F. Almanya'nın Köln kentinde, "Kürtler Terörist mi? - Avrupa'da Politik Cinayetler" konulu bir tartışma ve eformasyon toplantısı yapılacaktır.

Kölnler Appell, Tehdit Altındaki Halklar Örgütü-Köln, Alman Komünist Partisi-Köln, Falken-Köln, Jusos-Köln, Yeşiller-Köln, KOMKAR ve KKDK tarafından düzenlenen toplantı DGB-Köln, ASTA-Köln tarafından da destekleniyor.

Toplantı yeri ve saati:

22.10.1987
DGB Haus-Grosser Saal
Hans-Böckler-Platz 1
5000 KÖLN 1

BARAN 3

Ey Dersimê

KEMALİZM...

(Baştarafı 8. sayfada)

Inan'ın kızı Arı ise, tam da 1982 yılında aynı konuşmayı "Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir - İzmit Konuşmaları" adı altında yayınlamış. Üstelik kitap "Türk Tarih Kurumu" yayınları arasında çıkmış ve önsözünde "noksansız metin" olduğu belirtilmiş. Ama Kürtlerle ilgili bölüm yer almamış doğal olarak. Yani hem kitabın yazarı, hem Türk Tarih Kurumu ve hem de daha önceki yayımcılar düpedüz yalan söylemiş, topluma yanlış bilgi vermişler.

Sonuç: Bu olay neyin göstergesidir? Bu, en başta Türk devletinin Kürt halkına düşmanlık temelli üzerine şekillendiğini göstermektedir. Bu, Türk devletini kuranların, ondan sonra işbaşına gelenlerin nasıl ikiyüzlüce bir politika izlediklerini açığa çıkarıyor. On yıllardır "**Kürt yoktur**" diyerek halkımıza karşı baskı ve zulüm uygulayanların iğrençliklerini yüzlerine vuran bir örnek bu. M. Kemal'in sözlerini bile yasaklayanların ve bu amaçla da yayın toplananların içerisine düştükleri komikliği, zavallılığı anlatmaya yetecek kelime bulmak güç doğrusu. M. Kemal'in bahsi geçen sözleri, Cumhuriyet'in kurulduğu günden bu yana Kürt halkı ile ilgili olarak devletçe izlenen politikanın nasıl iflas ettiğinin açık bir örneğidir. Bu örnekle Kemalizm, bir daha Kemalizmi yalanlamaktadır. Kürt halkına karşı işlenen suçların, onları işleyenlerin yüzüne haykırıyor bu sözler. Hem de aynanın karşısına geçip kendi kendine tükürmektir bu.

IRAK KÜRDİSTANI..

(Baştarafı 12. sayfada)

- 1- Irak'ta geniş bir cephenin kurulması için çaba sarfetmek,
- 2- Faşist ve ırkçı Irak rejiminin yıkılması ve Irak'ı gelişme yoluna sokacak ulusal-demokratik bir rejimin kurulması için mücadele etmek,
- 3- İran-İrak savaşının her iki komşu halkın çıkarları doğrultusunda, adil bir biçimde sona erdirmek için mücadele etmek,
- 4- Birlikte ve özgür bir biçimde yaşama temeli üzerinde Kürt halkının haklı taleplerinin gerçekleşmesine çalışmak,
- 5- Ulusal ve dinsel azınlıkların, kültürel v.b. haklarının tanınması için mücadele etmek.

Kürdistan'da mücadele eden diğer parti ve örgütlerin de cepheye katılması için çağrı çıkartan örgütler, cephenin, katılmak isteyen her örgüt ve yurtsever kişiye açık olması gerektiği konusunda da karar birliğine vardılar Cephenin programının ve tüzüğünün hazırlanması için bir de komite oluşturdular.

KÜRT SORUNU...

(Baştarafı sayfa 5 te)

Ayrıca KOMKAR-F. Almanya, KOMKAR-Danimarka, KOMKAR-Swêd, KOMKAR-Fransa, KOMKAR-İsviçre, Kürdistan Yurtseverler Birliği-Hollanda, Norveç Kürdistan Demokratik İşçiler Derneği ve Avusturyalı Demokratik Kürt Derneği ortaklaşa bir çağrı metni hazırlayarak, Koordinasyon komitesine ve kimi girişim üyelerine gönderdiler.

Bunun yanı sıra, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP) de İngilizce ve Almanca dillerinde bir mektup hazırladı. Mektupta Kürt halkının içinde bulunduğu insanlık dışı koşullar üzerinde duruluyor. Türkiye'nin Dostları'nın düzenlemeyi düşündüğü toplantıda, Kürt sorununa yer verilmeyişinin olumsuzluğuna değiniliyor.

Mektupta Kürt halkı üzerindeki ırkçı-şoven baskılar kalkmadığı müddetçe, Türkiye'de demokrasinin gerçekleşmeyeceği dile getiriliyor ve bu eksikliğin giderilmesi isteniyor.

Bugün eğer Türkiye'de insan hakları ve demokrasiden bahsedilecekse, bu, Kürt ulusunun en temel haklarını da kapsamak zorundadır. Bunun aksini düşünenler ve bu yolda ilerlemek isteyenler, geçmişten ders çıkarmadıklarını ve burjuva demokratlarının dahi gerisinde kaldıklarını görmek zorundadırlar.

KURT DUMANLI..

(Baştarafı sayfa 4 te)

oyunda Kürt halkının haklı mücadelesine duyulan sempatiyi kırmak istiyor. Yani Türk sömürgecilerinin yurtdışında Kürt halkına olan destek ve sempatiyi boşa çıkartmak için hazırladıkları planların hayata geçmesine F. Alman gerici hükümeti yardım ediyor.

MİT, provakasyon ortamının sürmesini istiyor, PKK tabanında KOMKAR düşmanlığını körüklemek ve yeni-yeni saldırılara zemin hazırlamak istiyor. KOMKAR çıkardığı ikinci bildiride de, ilerici-demokratik kamuoyunu, Kürt, Türk, tüm demokratik örgütleri böylesine provakasyonlara karşı uyanık davranmaya, çağırıyor.

MİT, provakasyon ortamının gerginleşip devam etmesi için bildiriler dağıtırken; PKK'nın yayın organlarında, açıklamalarında, KOMKAR'ı hedef gösteren beyanlarda bulunması, "Avrupadaki köy korucusu" ilan etmesi, MİT'in bildirileri ve KOMKAR'ın açıklamalarını yan yana koyup "aralarındaki fark ne?" diye sorması, PKK'nın da provakas-

yon ortamının devamından yana olduğunu göstermiyor mu? Böylelikle bugüne kadar söylenen "**PKK içinde köşe başlarını MİT ajanları tutmuş**" iddialarının doğruluğu bir kez daha kanıtlanmış oluyor.

PKK, yurtdışında saldırılarını bugün esas olarak KOMKAR'a yöneltmiştir. Ama bu durum bazılarının sandığı gibi "**KOMKAR'la PKK arasında bir hesaplaşma**" değildir. Bir bütün olarak Kürdistan Yurtsever Hareketi ciddi bir provakasyonla yüzyüzedir.

Tüm yurtsever, ilerici ve demokrat güçler, oynamak istenen oyunları bozmak ve provakasyonları boşa çıkartmak için duyarlı davranma görevi ile karşı karşıyadırlar.

12 EYLÜL REJİMİ..

(Baştarafı sayfa 1 de)

diği protesto eylemleri Stokholm Türk konsolosluğu önüne siyah çelenk konularak başladı. Daha sonra yapılan yürüyüşte, Kürtçe, Türkçe ve İsveççe konuşmalar yapıldı. İsveç Sol Komünistleri Milletvekili Britt Rudberg'in de konuşmacı olarak katıldığı eylemlerde Kürtçe, Türkçe ve İsveççe devrimci şairler okundu, halk oyunları oynandı.

YUNANİSTAN

Dev-Sol, YSK-KY, Dev-Savaş, Dev-Kurtuluş, Acil, Dev-Yol, HK-Leninist Kanat, TKP(B), Kawa, Tekoşin, TKP-ML YİÖ, TDKP ve Sol Birlik imzalı 12 Eylül rejimini protesto eden afişler yapıldı. 11 Eylül günü Yunan basınının ilgi gösterdiği bir basın toplantısı düzenlendi. Aynı gün Kurtuluş'un da katıldığı bir yürüyüş düzenlendi.

Zürih

Sol Birlik, Kawa, Av.Dev-Genç, TDKP, THKO(TDY), TKP(B) taraftarları, ortaklaşa gerçekleştirdikleri ve İsveç demokratik ve sol güçlerinin de desteklediği eylemlerle 12 Eylül rejimi protesto edildi.

HOLLANDA

Hollanda Sol Birlik Komitesi, 7 Eylül günü Den Haag kentindeki Türk Büyükelçiliği binasının önünde bir miting düzenledi. Mitinge 100 dolayında bir kitle katıldı. Faşist cuntayı lanetleyen sloganlar atıldı, pankartlar asıldı.

**DENGÊ KOMKAR
BIXWINE, BIDE
XWENDIN**

DI SALA HEFTAN DA ZILMA FAŞI BERDEWAME

Ji 12 îlonê sala 1980 an virda heft sal derbaz bûn. Dî vê navberê da rengê cunta faşî rind kîvşe bû. Derewên sazûmana faşî bî zelalî hate naskirin. Xêynî hindek şirikên sazûmana kedxwar, pîr kes tîgîhiştin ku, jî bo parastina kedxwaran leşkerên faşî dest danin ser hukim. Bona van begzadan welat tî talan kîrin, gelê feqîr bî post û hestîyan tî şofandin.

Heft sal berê cunta faşî bî van derewan ve xwe da naskirin: “**Terorizm, bîrakuji û serketina aborîyê**”. Bêpîrsîyar û axaftkarê sazûmana faşî ev çend salin ku, xwe bî vî awayê bê xeta didin nişanê alemê. Dîkin ku guhdarên der û hundur bîxapînin. Lê tu kes bî derewê wan nehat xapandin. Herkes rind fehm kîr ku planên wan yê destxistina hukim jî bo çî bû.

Çawa ku em zanin hatina cûnta faşî ne bûyereki sivîk bû. Dînya û alem pê hesiya dewleta kolonyalist “**Terorizm, bîrakuji û serketina aborîyê**” jî xwera kîre hacet. Jî her alî va zelalî hate ditin ku hatina wan bona tengasiya aborîyê, jî bo pêkanîna planên imperyalîyê lî Rojhilata Navîn û pêşilêgirtina tevgera rîzgarîxwaza gelê Kurd lî Kurdistanê bû. Ev hersê bûyerên girîng imperyalî û dewleta Tîrk gelek ditîrsand. Ewana bî hêsayî nîkarîbûn ku jî van astên derkevin. Sazûmana şofînî roj dî lîlê da xerq dî bû.

Jî aliyê tîda û zulmê faşîya 12 îlonê jî destpêkê da tu sinor nasnekîr. Roja ewil êrişekî mezîn bîre ser hêzên demoqrat, welatparêz û şoreşker. Dî gefa ewlîn da derî lî rêxistinan, komel û sendîqayên pêşverû da girtin. Kilitê pola bî derîyan ve alîqand, dest da ser mal heyîniye wan, bîpîrsîyar û endamê wan kaşê êşkence xana kîr. Dî vê demê da cunta faşî bî sed hezaran kes dî çerxê êşkencê ra derbaz kîr. Dî bin vî zilma nedîtî da tedayeke giran çê bû û êşkence cure cure hate kîrin. Gelek metodên êşkencê nû lî metodên kewn hatin zêde kîrin. Ewan metodên

teknîkê nû lî serpiştî welatparêz û şoreşkeran da ceribandîn. Weke; êşkence ceşîrî, feleqe, insan şewitandin, dest avitina namusê, cûrê darda kîrinê, kaş û vekaş, sîtûna mîrinê, tûrê qûmê, çarmîx, ma-

sa cemedê, gevîzandina sa û pişîka, neynîk kîşandin, hestî şîkênanîn, cîxare, kortkapîsî, hişke dar, ava kezabê, post qelazîn û hwd. Dî bin vî xezêba mezîna da bî hezaran kes seqet bûn û şehît ketî. Bî deh hezaran kes dî zîndanê tari da rîziyan. Ev zordariya nedîtî seranserê Tîrkiyê û Kurdistanê Tîrkiyê zîvirandê gola xwinê.

Gelo gotî û kîrinên wan weke hev bûn? Gelo aborî serast bû, bîrakuji û terorizm sekîni? Naxêr, gîşka dit ku evana tev derew bûn. Wê rojê vir da aborî roj bî roj jar bû û paş da çû, feqîr bûn, bîrçî bûn û tazî bûn êdî zêde bû. Dewleta kolonyalist bîra bî bîrê da kuştî. Terora dewleta faşî lî ser gelê Tîrk û Kurd tu sinor nasnekîr.

Îro jî zilma faşî hin wek roja ewlîn berdewame. Hê ser da qat bî qat zêde dibe. Bî tevê planên xwe yê dagîrker tu pergê nasnake. Lî peyî erd zevt kîrînekî nû ye. Alîkî va çavsorîtî dîke bona Yewnan û Qîbrîsê aliyê din va ev çend care ku êrişî hovîtî bî ser perçêd Kurdistan. Bî balafîrên şer gunda da

ber bomba. Dî vî êrişî hovîtî da bî sedan jîn û zarokên Kurd hatî kuştî. Dewleta kolonyalist bona edîlandîna çekê atomî û hêzê lezîk welatê me pêşkêşî imperyalîyê kîriye. Îro welatê me dî nişanga

şerê imperyalîyê dane. Dî şerêkî atomî da navbera çev gîrtînekî da welatê me serî û binê hev dibe.

Cunta faşî piştê 12 îlonê lî dijî gelê Kurd zagonên nû derxist. Gundê lî ser sinor vala kîr û gelê Kurd jî welat der kîr. Dest da ser erdê gelê feqîr bê mal û bê hal kîr. Dewleta kolonyalist Sala 1934 a da lî ser navê “**MECBURÎ ÎSKANÊ**”, dî sala 1938 an da lî ser navê serhîlandîna Dêrsîmê, bî milyonan Kurd jî ser xîmê bav û kalan rakîr û mîntîqê vala kîr. Ev sala derbaz bûyî lî ser navê “**Gundê Mezin**”, îro jî lî ser navê “**Parastina Dehlan**” bî milyona gel dîşîne mefiyê. Dewsa gundîyan lî ser mîntîqêd vala leşker bî cîh dîke. Roj bî roj hêjmara leşkeran lî ser axa Kurdistanê zêde dîke. Van mehên dawî da bî deh hezaran leşkerê reş, qomando, cendîrme, polês û timêd hin kîrî şande Kurdistanê.

Dî zîndan û gîrtîgeha da tu roj çerxa êşkencê nesîni. Tedaya mezîna, xwin û zîlum jî gîrtîyê politik ra îro jîyana rojîne. Dî gîrtîgeha

(Dumahîk rûpel 14 an da)

Mercên aboneti : 6 Mehi 10 DM, salî 20 DM
Abone Şartlari : 6 Aylîk 10 DM, yîllîk 20 DM

Hesap No : Postchekamt Frankfurt
Konto-Nr. : 405767—606

KOMKAR

Xwedi : Federasyona Komelên Karkerên
Kurdistan lî Elmanya Federal
Navnişan : 5000 KÖLN, Burgunderstr. 35-37
Elmanya Federal
Bêpîrsîyar : A. SAYDAM

IMPRESSUM
Herausgeber KOMKAR
Föderation der Arbeitervereine
aus Kurdistan in der BRD e.V.
Verantwortlicher Chefredakteur:
A. SAYDAM
Druck: Eigendruck